

pasák

doporučená cena

89 Kč

eshop.carpe.cz

Egon Ervín Kisch

**PODPOŘTE NAKLADATELE
PŘÍMÝMI NÁKUPY
NA JEHO ESHOPU**

**knihy, CD, DVD
a digitální produkci
najdete na**

www.eshop.carpe.cz

**POMŮŽETE VYDÁNÍ
DALŠÍCH TITULŮ**

Děkujeme a vážíme si vaší přízně!

Koncertní videa nabízí web
www.iKoncert.eu

Egon Ervín Kisch

Pasák

CARPE DIEM

2018

Egon Ervin Kisch
Pasák

Používání elektronické verze knihy je umožněno jen osobě, která ji legálně nabyla, a jen pro její osobní a vnitřní potřeby v rozsahu stanoveném autorským zákonem. Elektronická kniha je datový soubor, který lze užívat pouze v takové formě, v jaké jej lze stáhnout z portálu nebo v aplikaci. Jakékoliv neoprávněné užití elektronické knihy nebo její části, spočívající např. v kopírování, úpravách, prodeji, pronajímání, půjčování, sdělování veřejnosti nebo jakémkoliv druhu obchodování nebo neobchodního šíření, je zakázáno! Zejména je zakázána jakákoliv konverze datového souboru nebo extrakce části nebo celého textu, umístování textu na servery, ze kterých je možno tento soubor dále stahovat, přitom není rozhodující, kdo takovéto sdílení umožnil. Je zakázáno sdělování údajů o uživatelském účtu jiným osobám, zasahování do technických prostředků, které chrání elektronickou knihu, případně omezují rozsah jejího užití. Uživatel také není oprávněn jakkoliv testovat, zkoušet či obcházet technické zabezpečení elektronické knihy.

Všechna práva vyhrazena.

Tato publikace ani její část nesmí být publikována, uchovávána v rešeršním systému nebo přenášena jakýmkoli způsobem (včetně mechanického, elektronického, fotografického či jiného záznamu) bez předchozího souhlasu nakladatelství.

No part of this may be reproduced in any form or by any electronic or mechanical means including information storage and retrieval systems, without permission in writing from the author. The only exception is by a reviewer, who may quote short excerpts in a review.

© *Carpe diem*, 2018

www.carpe.cz

Made in Moravia, Czech Republic, EU

ISBN 978-80-7487-262-4 (pdf)

ISBN 978-80-7487-263-1 (epub)

ISBN 978-80-7487-264-8 (mobi)

První kapitola

Najednou zčistajasna, docela neočekávaně, se roztrhl tlakoměr.

Ještě než si to topiči uvědomili a strnuli hrůzou, praskl kotel a celé město vyděsila strašlivá rána.

Ve chvíli výbuchu se opíral Engelbert Naak o dřevěnou budku na palubě parníku, kde byla pokladna, říkal právě panu Karlu Dušnicovi cosi nepodstatného a pronesl dvě slova: „kapela hrát“.

Vtom však už nastala chvíle nejšilenějšího děsu. Jednoho chlapce, na jehož rameni se houpala torna na květinu, to vymrštilo přímo až k balkonů v prvním poschodí domu na nábreží, odkud dopadlo na chodník jeho mrtvé tělo; přes znetvořený trup se mu vinula zelená šňůra s tornou. Do vozovky na nábreží dopadla hlava mladého muže, jak se později zjistilo, byl to Matěj Blecha. Na kousičky to roztrhalo Marcela Blejera, který asi stál těsně u vadného kotle. Většinu výletníků smetl výbuch do řeky. Mezi nimi byl Robert Dirnböck, jehož mrtvolu našli zanedlouho pod troskami zničeného parníku Caput regni, a Engelbert Naak, jehož mrtvolu vylovili u Mělníka až za devět dní po výbuchu parníku. Další výletníky sežehly šedé a rudé plameny žhavé páry a ohně, které se plazily po prknech ztroskotaného parníku. Mnoho lidí to odneslo polámanými žebry a zlomeninami, když se pokoušeli jako smyslu zbavení prodrat se po uzounkém schodišti od přístaviště u Vltavy nahoru na nábreží, zatímco se kolem nich houlila dusivá, hustá mračna kouře. Bylo slyšet nářek, volání o pomoc, sténání, šílený křik. Jiné zase – mezi nimi byl Bedřich Fric, který za týden podlehl v mukách a v deliriu strašlivým zraněním – zasáhly černé kusy roztrženého lodního komínu, které nejprve vyrazily do výše nábreží jakoby z jícnu sopky, zavířily nahoře jako útržky papíru a pak se ničivě snášely v dešti jisker na trosky parníku, na můstek a na přístaviště a do vln Vltavy, na pasažéry a zaměstnance paroplavební společnosti, zahalené hustým dýmem, a způsobily jim těžká zranění na hlavách a tržné rány po celé délce tváří.

Mezi těmi, kdo se zachránili, byl Karel Dušnic. Také jeho vymrštil výbuch daleko od parníku, dopadl až doprostřed řeky. Když se vynořil nad hladinu, zahlédl vedle na vlnách rozbitý stůl z trosek parní lodi. Aniž uvažoval, chytl se ho a nepustil se ho téměř celou půlhodinu. V těchto osmadvaceti minutách si vůbec nemohl vybavit, co se vlastně stalo, v uších mu zněla poslední slova Engelberta Naaka „kapela hrát“,

kteřá pro jakýsi hřmot nemohl dokončit, opakoval si „kapela hrát, kapela hrát“ a před očima měl na hladině modravě šedivý těžký mrak. Úplně apaticky svíral desku stolu s půlkou přeražené nohy na jednom konci. Vůbec nepomyslel na to, aby volal o pomoc. Bylo by to stejně marné, poněvadž proud ho unášel středem řeky, daleko od břehu, takže jeho volání o pomoc by zaniklo v řevu, sténání, nařikání a hlucení a ztěžka by ho také někdo zahlédl v tom chaosu mezi plovoucími mrtvolami, prkny, lavicemi, utrženými částmi těla, cucky oděvů, papíry a klobouky. Neuvažoval však ani o tom, zda má či nemá smysl dovolávat se pomoci, nýbrž držel se křečovitě okraje desky a přemítal, jak asi měla končit věta, kterou už Engelbert Naak nedopověděl.

A právě to bylo Dušnicovou záchranou, že ho proud zanesl doprostřed Vltavy. Tam ho totiž nejdříve zahlédl vorař Jan Chrapot, který vesloval s loďkou k místu neštěstí od svého domku na Kampě z levého protějšího břehu. Chytil Karla pod paži a snažil se ho dostat do člunu. Bezúspěšně, neboť Karel Dušnic byl víc mrtvý než živý a nijak se nesnažil pomoci svému zachránci. Ani na chvíli se nepustil desky stolu. Chrapotovi nezbylo než stáhnout vesla, pak se vyklonil z loďky, popadl bezvládného, který konečně pustil desku stolu, kolem boků a vtáhl ho – jen taktak, že se kocábka nepřevrhla – dovnitř loďky. Tam Karel Dušnic omdlel. Chrapot zabral vesly a co nejrychleji se vracel na Kampu.

Tady už postávaly zvědavé zástupy obyvatel Kampy, kteří hned po ohlušující detonaci rozčileně vyběhli na břeh, odkud je volný rozhled na druhou stranu Prahy a na Vltavu. Někteří už mysleli, že došlo k zemětřesení, ba že nastal konec světa, přesvědčili se však, že Praha stojí, jak stávala. Jen sloupy kouře u Palackého mostu, stoupající k obloze, jim napovídaly, odkud se rozlehl tajemný pekelný hřmot. Tam také uháněli plným tryskem koně zapřažení do vozů požárního sboru, tam ujížděly po nábřeží na druhé straně vozy záchranné služby a ostrým hvizdem dávaly znameňování, aby se jim uvolnila cesta. Také muži z Kampy nasedali do rybářských loďek, v nichž jindy lovili na Vltavě ryby, a zamířili k místu, odkud se vznášela mračna kouře. Jejich ženy za nimi volaly, aby byli opatrní, a přitom se pyšně rozhlížely, takže si jich každý musil povšimnout. Nikdo však neznal pravou příčinu události. Hodil to nějaký atentátník pumu, zřítíl se Palackého most, vypukl požár nějaké chemičky? Až konečně se to vysvětlilo, když přes zábradlí Karlova mostu se nahnul jeden obyvatel z Kampy a sděloval lidem dole, že zaslechl, jak požárník křikl na strážníka: „Výbuch na parníku!“ Ted' byly domněnky reálnější. Podle síly výbuchu

se dalo odhadnout, že došlo ke strašnému neštěstí a že byli i mrtví, jak nasvědčovalo povolání hasičstva a záchranné služby. Kromě toho bylo možno usoudit na velikost katastrofy z toho, že byly letnice a každý se snažil využít neděle k výletu. Všechny přetřásané dohady skončily, teprve když zahlédli voraře Chrapota, jak rychle vesluje zpátky ke Kampě, a když přijel blíže, viděli v loďce nehybně ležet člověka.

Jestliže už předtím bylo nebezpečí, že se octne ve vodě někdo ze zastupu zvědavců, kterých se tu nastavěla dobrá stovka v těsné tlačenci na nechráněném břehu na Kampě mezi Bruncvíkovou sochou a německou reálkou, teď, když spatřili voraře Chrapota, bylo to ještě hrozivější. Mužské osazenstvo a chlapi se chtěli dostat na kraj břehu, aby pomohli Chrapotovi při přistání, nemohli se však k němu prodrat, poněvadž vpředu stály ženy a děti a neuhnuly, jednak protože je poutala na místo zvědavost, jednak že byly na sebe tak namačkány a do sebe vklíněny, že se opravdu nemohly pohnout.

Nakonec se rozestouplé a strkající řady zase semkly, jeden z vorařských mladíků šťastně zachytil řetízek na předku Chrapotovy loďky a přitáhl ji pevně k břehu.

Několik z kolemstojících přiskočilo na pomoc, vyzvedli a naložili si na ruce Karla Dušnice, který byl v bezvědomí, a odnesli ho k Chrapotovům do bytu. Zatím přišla i vorařova žena. Otevřela dveře do místnosti vlevo od kuchyně, a tady položili neznámého na stůl. Místnost byla plná zvědavců, ba tlačili se i na schodech. Chrapot je všechny vystrčil ven a dal se do kříšení omdlelého. Sotva mu několikrát přešel přes spánky, pootevřel Karel oči a hluboce vydechl. „Ulož ho do postele a zatop,“ řekl vorař ženě a rychle se zas pustil k místu katastrofy. Na ženiny námitky Jan Chrapot nedal.

Paní Chrapotová zavřela dveře, zula neznámému boty a odstrojila ho. Karel Dušnic ležel netečně na stole a bylo mu jedno, co se s ním děje. A nehnul ani brvou, když se Chrapotka celou silou opřela do stolu a kousal se za kouskem ho dostrkala k posteli. Díval se upřeně na strop a zhluboka oddychoval. Když ho však žena pozvedla, aby ho uložila do postele, rozhlédl se těkavě po vorařově světnici a otázel se:

„Co je?“

„Ale vybuchl parník, vás to vyhodilo do Vltavy, jenže můj vás vytáh a dopravit k nám do bytu. Teď bych vás jen ráda uložila do postele.“

Karel Dušnic si přiložil ukazováček levé ruky na skrání a strnulým pohledem zíral před sebe. Dlouho se rozpomínal. Postupně si však začal ujasňovat všechny souvislosti toho, co se stalo. Jak se sešla celá jeho parta na

parníku, aby si udělali o letnicích výlet, parník už měl odjet, Engelbert Naak říkal něco o kapele, ale najednou zaduněl nepopsatelně hrozný rachot a on se octl v řece, sevřel prsty nějakou desku, a pak ho vytáhl k sobě do člunu nějaký muž.

„Kde je váš muž?“

„Odjel,“ odpoví roztržitě Chrapotka. Ani na chvíli nespustila oči z neznámého pána, který se pozvolna vzpamatovával, z jeho hebké tváře, úzkých průhledných rukou, kde se mu na prstě leskl starý, vzácný prsten. Její zrak spočívá na neznámém mladém muži, kterého svlékla a jeho jemňoučké prádlo a oděv přehodila přes židli. Nevnímá ani, že se jí na něco vypyřádá a ona že mu odpovídá. Je myšlenkami někde jinde.

Karel Dušnic cítí, že se žena na něho dívá. Jeho pohled, kterým jí odpovídá, je nesmělý, ustrašený – před ním totiž stojí mladá žena. Chtěl by něco říci, jen něco říci – rozhovor vážne již nebezpečně dlouho. Ale když se snaží něco pronést, připadá mu, jako by celé jeho vědomí se rozplynulo ve vodě:

„Kam to – totiž kam to odjel váš muž? Kde je?“

„Ale rozjel se zase k parníku. Na mě nedal. Copak ten dá na to, co říkám! Ten vůbec nedá na to, co říkám...“

Kdyby jen mohl něco říci, na něco se zeptat, tyhle přestávky v rozhovoru jsou strašné.

„Máte – také děti?“

„Ne, děti nemáme. Můj muž není zdrav...“ Žena to pronese s jistou dávkou rezignace. Pak se však na něho podívá, jako by mu tímto sdělením chtěla dát důvod. V jejím pohledu je pobídka.

Dušnic cítí, jak se mu po sinále tváří najednou rozlévá ruměnec. Vidí mladou ženu. Nos nemá zrovna vábný, ale jinak není šeredná. Naopak má jistý půvab. Opravdu je pohledná. Najednou zjistí, a je mu, jako by to bylo ve snu, že její zrak se vpíjí do jeho a zkoumá, jak u něho obtočí její vzhled. Přistižen sklopí oči a sveze se očima po nadrech, která se dmou v těsné kartounové halence s modrými pruhy, a po kyprých bocích. Věru statná ženská. A nikdo není v pokoji, jen on. A je nahý... Rozechvěle sahá po přikrývce. Žena usedla na kraj postele a hlasitě dýchá se žhavým úsměvem. Pojednou se mu vybaví slova „kapela hrát“. Myšlenky se mu zamotávají. Vztáhne po ženě ruce a strhne ji na sebe.

Druhá kapitola

Dušnicův dům zná v Praze každý. Obrovská červená tabule s firmou řezníka uzenáře, který má dnes v Dušnicově domě v Rytířské ulici kram a dílnu, ruší snad poněkud úctyhodnou honosnost fasády, téměř už zčernalé sazemi, prachem a časem, přesto však je to jedna z nej půvabnějších pražských budov. Nejsou na ní ony rozšklebené a zastrašující karyatidy s postavami otroků, kteří musí nést na svých bedrech balkóny malostranských paláců, naopak je něco neosobního ve dvou postranních pilířích u domovního vchodu, které uprostřed dělí římsa a nahoře zakončuje hlavice s bohatými závitky. Portál, okna a průčelí vyplňuje nejružnější a nadměrná výzdoba, tu figurální, tam s architektonickými prvky a jinde se stylizovanými květy. Všechno jak na průčelí, tak na oknech a na obou křídlech vrat tvoří působivý, plochý, přitom však výrazný a bohatý reliéf, v každé půlce jiný. Tady opravdu ničím nešetřil a veškerým uměleckým bohatstvím si zahýřil nějaký kameník, kterému zadal zakázku bohatý stavebník; bylo to v začátcích silného vlivu holandských mědirytin na rané renesanční umění. Architektovo umění vyniká hlavně na majestátním štítě a arkádách, jejichž nízké sloupky s rustikou obepínají v nádvoří první poschodí.

Ani starousedlí Pražané, kteří tudy přešli nesčíslněkrát a pro něž skvělé barokní domy nejsou vzácností, neprojdou kolem Dušnicova domu, aby aspoň pohledem nezavadili s patřičným obdivem o výzdobu na zčernalé fasádě.

O domě a jeho majitelích koluje řada historek. Tak se vypráví například o jednom z bohatých Dušniců, že ho jednou v noci před sto lety vzbudilo zazvonění u vrat domu. Vyšel otevřít, a jaký byl jeho údiv, když před sebou spatřil samého císaře Františka, který se za ním zvláště rozjel z Vídně do Prahy dostavníkem, aby ho požádal o souhlas ke státní půjčce.

Jiná historka vypráví, jak dva bratři Dušnicové se sešli jednou na poště, poněvadž je oba ve stejné chvíli napadlo, aniž jeden věděl o druhém, aby dali svému zástupci za hranicemi příkaz k rychlé koupi. Vypráví se o posledním potomku této staré pražské německé patricijské rodiny, který, když ještě byli jeho rodiče naživu, propadl dekadenci a sentimentalitě a romantickému nicnedělání, takže starý Roderich Dušnic se musil vzdát naděje, že ze syna vůbec kdy bude šéf bankovního závodu D. Dušnic, a byl nucen prodat závod jedné bance. Zakrátko nato starý Roderich umřel. Nevydařený Karel Dušnic bydlí nyní